

Can Vilardebò

Lliçà de Vall

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: Entre les urbanitzacions de can Vilardebò i del mas Gordi. Avinguda de can Vilardebò
Alçada: 124

Coordenades:

Latitud: 41.59503
Longitud: 2.23004
UTM Est (X): 435831
UTM Nord (Y): 4605101

Classificació

Número de fitxa: 08108 - 5
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Conjunt arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle: XV-XX
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Tipus de protecció: Inexistent
Número inventari: IPA 29053
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat: Privada
Titular: 002106700DG30F0001AS

Fitxes associades:

[Casa Nova de can Vilardebò](#)

[Can Vilardebò \(jaciment\)](#)

[Castell de Lliçà de Vall](#)

[Marcel·lí Vilardebò \(anècdotes i contalles\)](#)

Descripció

Masia de dimensions considerables, d'origen medieval, emplaçada vora la riera de Merdans, en un indret estratègic gairebé a tocar d'on hi havia el castell i molt a prop també de l'església parroquial. Consta d'un cos residencial (de planta baixa més un pis) que està flanquejat per àmplies zones d'antics coberts reconvertits en habitatge, els quals formen una planta en forma de U que genera un pati posterior a la façana de migdia. Més a ponent i separat per un corredor s'allarga un reng de construccions també força recents, i al sud-oest un altre cobert, que està adossat a una bassa-safareig.

El conjunt residencial fou substancialment reformat i ampliat, sobretot a les dècades de 1960 i 70. El cos primigeni ha conservat més o menys el volum originari, però les obertures s'han refet i s'hi han incorporat elements nous, alguns d'estil neogòtic o procedents d'altres masies. Això és vàlid també per les dues façanes principals, a migdia i tramuntana, i per les ales laterals, que es van pràcticament construir de nou sobre antics coberts. Avui dia l'accés habitual és per la façana de la cara nord. Aquesta s'articula en base a tres eixos d'obertures simètrics i perfectament regulars, amb un portal adovellat al centre i una finestra neogòtica geminada al seu damunt. Aquesta àmplia façana queda flanquejada per dues torres quadrades. Abans de la reforma l'esplanada que s'estén al seu davant era ocupada per una zona de coberts.

Antigament la façana principal era la de migdia, que connectava amb el camí que entrava per aquesta banda. De manera semblant a l'anterior, s'estructura en base a tres eixos, amb portal adovellat i, al primer pis, dues finestres neogòtiques. Estan decorades amb arcs conopials lobulars i, sota les impostes, tenen dos mascarons amb rostres d'un home i una dona enfrontats. Podem trobar finestrals molt similars a diverses masies de la zona. La majoria són fets, com és aquest cas, en ple segle XX. A l'ala est del pati posterior la construcció s'ha adaptat amb una galeria al pis superior formada per arcs de mig punt. La resta de façanes presenta obertures emmarcades amb pedra carejada o bé amb maó, la majoria de recent construcció.

Un element interessant és l'àmplia bassa-rentador que està situat uns metres al sud de la masia. Mesura sis per sis metres, està construïda amb totxo a plec de llibre i dotat de diverses lloses inclinades per fer-hi la bugada. Can Vilardebò tenia dues mines que la proveïen d'aigua. Una venia més a l'est, passant pel costat del castell, i alimentava la bassa d'aquest safareig. Ara ja està en desús i l'aigua del safareig prové de l'altra mina, que ve de la zona de can Camp i que inicialment només proveïa la casa. Pel costat de migdia la bassa té el regulador de sortida per regar els conreus que s'estenen a la part baixa.

Observacions:

Inscripció en una llinda a la façana de ponent (procedent d'una altra masia): 15[6]7 amb una inscripció de difícil lectura referida a un tal Jaume.

Alguns documents que es conservaven a la masia es van lliurar al Museu de Mataró.

Història

L'origen d'aquesta masia està estretament vinculat al castell de Lliçà de Vall. Sembla del tot probable que l'antic castell era la torre que es troba 70 m al nord de la masia, tot i que en bona part de la bibliografia

existent encara trobem una certa indefinició al respecte. Tradicionalment s'ha suposat que aquesta torre circular, anomenada Castell de Lliçà i popularment "Castell dels Moros", era efectivament l'antic castell medieval. Arran de les excavacions que s'hi van realitzar l'any 1988 les conclusions van ser que es tractava d'una fortificació d'època romana, que no tenia traces d'haver estat utilitzada en època medieval i que, finalment, ja al segle XIX, fou transformada en un forn d'obra. Tanmateix, cal dir que aquesta excavació es va fer amb una important participació de joves voluntaris i, pel que sembla, no va comptar amb tot el rigor metodològic necessari. Per això considerem que les conclusions que se'n van extreure s'han de posar en dubte i que, amb les dades que actualment coneixem, la hipòtesi més fonamentada i raonable és pensar que aquesta torre es correspon amb el castell de Lliçà de Vall, el qual s'hauria establert aprofitant una torre de defensa preexistent d'època romana. En documentació diversa referida a can Vilardebò es relaciona clarament aquesta masia amb el castell. A més, l'emplaçament de la torre en un petit promontori proper a una cruïlla de camins és el més indicat, i és lògic que s'aprofitessin les restes d'una fortificació anterior que es conservava en bones condicions. Per confirmar tot això, tanmateix, s'hauria de fer una nova intervenció arqueològica, aquesta vegada més acurada.

El castell de Lliçà de Vall era un feu independent de la baronia de Montbui, que era la demarcació senyorial més important i abastava una bona part de la Vall del Tenes. El terme del castell de Lliçà és esmentat l'any 946. La primera referència coneguda del castell pròpiament és de l'any 1094. A la baixa edat mitjana va passar per diferents senyors, cada vegada més allunyats del castell, que era custodiat per castlans. Des de mitjans del segle XV fou traspassat a la cartoixa de Montalegre.

Cal dir que és habitual que en època baixmedieval els castells perdin la seva importància militar i política i que algunes d'aquestes funcions passin, en cert grau, a alguna masia propera, els propietaris de la qual, de vegades els antics castlans, solen assumir la batllia o càrrecs de representació. Sembla que els possessors de la masia de can Coll haurien assumit principalment aquestes funcions: el 1344 Jaume Coll era batlle, i el 1500 un altre Jaume Coll ho va tornar a ser. Tanmateix, per la seva proximitat amb el castell la masia avui coneguda com can Vilardebò també tenia una relació privilegiada amb el poder senyorial. Era una propietat del castell, i abans del segle XVIII les finques del castell foren inscrites a nom de can Cosconé, ja que el masover de la masia es deia Francesc Cosconer.

Les primeres dades documentals referides pròpiament a aquesta masia són del segle XV. Tal com hem dit, en aquesta època era anomenada can Cosconé. Ja en el fogatge de 1497 a "Lliçà Jussà" hi consta "en Costoner", que podria fer referència al propietari d'aquesta casa. En el fogatge de 1515 la casa s'esmenta com a Cosconer, i en el fogatge de 1553 consta com a pertanyent a Jaume Cosconer. La família de cognom Cosconer va continuar al capdavant del mas en els segles següents. A la segona meitat del segle XVI hi ha documentat Jaume i Joan Cosconer, pare i fill (1570). Al segle XVII tenim notícies de Joan Cosconer, Llorens Cosconer i Magdalena Cosconera (1665). Aquest mateix any, el 1665, en un censal de l'arxiu parroquial consta que el mas Cosconer i tota l'heretat fou venuda per Llorens Cosconer i Camps, de Canovelles, a Jaume Magarola, mercader de Barcelona. No sabem fins a quin punt aquesta venda es va fer efectiva, ja que el 1720 en el llibre de visites pastorals de la parròquia hi ha un censal per l'ànima de Francisco Cosconer com a amo del mas Cosconer. En un altre cens de 1745 sembla que el mas continua en mans de la família Cosconer.

Ja a principis del segle XIX, en l'Apeo o registre municipal de finques de l'any 1818 consta com a Casa Cosconé, però ja era propietat de Joan Vilardebò Morera, i la masia estava habitada per un masover. Els Vilardebò eren una família d'indians de Mataró que havia fet fortuna i que posseïa propietats a Honduras. Al llarg del segle XIX i principis del XX la família Vilardebò van fer prosperar el mas. El 1897 Marcel·lí Vilardebò i Farnés va heretar el mas Oliveres, amb més d'un centenar d'hectàrees, i amb aquesta incorporació es convertí en el segon contribuent rústic del municipi (després de can Coll) i un dels cinquanta primers de tota la comarca. El 1919 l'heretat abastava 122 ha, mentre que can Coll en tenia 165. A més, diversos membres de la família van ser protagonistes destacats de la vida municipal del poble i van ocupar càrrecs importants a l'Ajuntament. En alguna de les guerres carlines aquesta masia va tenir relació

amb l'aliatge de metalls per fer moneda. El 1861 el propietari era Josep Vilardebò.

Des de 1897 el propietari era Marcel·lí Vilardebò Farnés. En el context de la política caciquista que va caracteritzar l'època de la Restauració, fou un dels polítics destacats adscrit a la Lliga Regionalista. Va ser alcalde de Lliçà de Vall en tres ocasions (1895-1897, 1916-1923 i 1932-1933). D'ell és coneguda una anècdota que va tenir lloc en les eleccions de 1916 i que és relatada en unes memòries de Miquel Josep MAYOL (1970: 77). Aleshores el governador va segrestar diversos alcaldes del Vallès, incloent-hi Marcel·lí Vilardebò, que era l'alcalde de Lliçà de Vall, per intentar impedir el triomf de la Lliga en determinats ajuntaments. D'ell es diu que era una persona conciliadora i amistosa amb tothom, també amb els seus oponents polítics (CARRERAS et al., 1999: 60). Però sobre Marcel·lí Vilardebò també s'expliquen moltes altres anècdotes i facècies, algunes de les quals han estat recollides en un llibre d'humor popular de Carme Badia (2004: 230). Un bon nombre es refereixen a la relació tibant que tenia amb el rector del poble, mossèn Oriol. Es diu que, com que eren veïns, sempre s'insultaven des de casa seva estant. També van tenir una forta rivalitat en l'organització de diferents festes majors en competència. D'altres contalles es refereixen al fet que va ser dels primers a tenir cotxe i xofer, a les relacions que tenia amb els mossos de la masia o a la garreperia de la seva dona.

L'altra rivalitat de Marcel·lí Vilardebò era amb els de can Coll i es va posar de manifest en diferents moments. A la dècada de 1910 quan els propietaris d'ambdues masies van oferir terrenys diferents perquè es construís el cementiri municipal, i a la dècada de 1920 en un episodi similar quan s'havia de construir una nova escola i un nou ajuntament.

El fill primogènit de Marcel·lí Vilardebò va ser Josep Vilardebò Uñó (1892-1962). De jove va passar moltes temporades a París, on va participar en diversos negocis. El 1934, a la mort del seu pare, va rebre en herència la masia i la meitat de la finca de can Vilardebò. L'altra meitat la van heretar els seus tres germans. El 1935, durant l'anomenat Bienni negre, fou nomenat alcalde per l'autoritat governativa. Després del triomf de les esquerres a les eleccions generals de febrer de 1936, Vilardebò fou substituït a l'alcaldia per Jaume Carreras i Villà. El juliol de 1936 va abandonar Lliçà i es va refugiar a Barcelona i a Viladecans durant tota la Guerra Civil. Mentrestant, la masia de can Vilardebò, on va restar la seva germana Rosa, va ser saquejada. Quan les tropes franquistes van entrar a Lliçà el 28 de gener de 1939 fou nomenat president de la Comissió Gestora de l'Ajuntament. Durant les dues setmanes següents el nou consistori va retornar als seus propietaris les terres que els havien estat confiscades durant la guerra. Afeccionat a la pintura i sobretot a l'escultura, Vilardebò va esculpir en aquests anys la imatge de sant Cristòfol que actualment es troba damunt la porta d'entrada de l'església parroquial. El 1939 s'havia casat amb Maria Amat, germana del pintor Josep Maria Amat. Va deixar l'alcaldia el març de 1943. El 1945 es va fer efectiu el repartiment de la finca de can Vilardebò entre ell i els seus germans. Poc després, però, es va vendre la casa i les terres i va passar a residir a Barcelona fins a la seva mort.

Els següents propietaris van ser Pilar Bertrand i Girona, i després Werner Schmidt Schroeder i la seva esposa Margarita Annaheim Kiefer. Schmidt era directiu de la multinacional Bayer, i va comprar la finca perquè el seu fill era enginyer agrònom i volia establir-hi una granja. Pels volts de 1962 va comprar can Vilardebò Jaume Anfruns, el qual hi va portar a terme un restauració i ampliació molt substancial, tot incorporant a la masia elements neogòtics i altres de diferent procedència. És possible, tanmateix, que alguna de les reformes ja fos de l'època dels Vilardebò. El 1964 es va fer nova la façana nord. L'habitatge es van ampliar considerablement, ja que per la masia hi passaven diverses famílies i era molt concorreguda. En aquesta època la major part de terres es va anar venent, i així va sorgir la urbanització de can Vilardebò.

Bibliografia

CARRERAS FONT, Núria et al. (1999). *Lliçà de Vall, 1.000 anys d'història*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 27, 60-61, 117.

BADIA PUIG, Carme (2004). *Ara sí que hi som. Humor popular a la Vall del Tenes. Recull de xistes, acudits i anècdotes*. Pagès Editors, Lleida, p. 230-240.

BUSTO VEIGA, Anna M. (2017). *Els nostres records. A l'Arxiu Municipal de Lliçà de Vall*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 16.

GARCIA-PEY, Enric (1999). *Lliçà d'Avall/de Vall. Recull onomàstic*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 64, 244-245.

GARRIGA, Joan (1991). *De Licano Subteriore a Lliçà d'Avall/de Vall*. Ajuntament de Lliçà de Vall, p. 61, 95-97.

MAYOL, Miquel Joseph (1970). *La impremta del meu pare. (El regionalisme a la comarca)*. Ed. Pòrtic, Barcelona, p. 77-79.

PLANAS MARESMA, Jordi [coordinador] (2006). *Alcaldes i alcaldesses del Vallès Oriental (segle XX). Diccionari biogràfic*. Museu de Granollers. (Consultable a internet: <http://www.alcaldesialcaldessesdelvallesoriental.net/>)

Enllaços d'interès:

[Alcaldes i alcaldesses del Vallès Oriental \(segle XX\). Diccionari biogràfic. Mu...](#)

